

KIPPENREN

GRONINGER MEEUW
KRIELEN
bij
MARIUS GAHRMANN

*Tekst: Elly Vogelaar
Foto's: Marius
Gahrman en
Aviculture Europe*

Wat is er toch mooier dan een enthousiaste fokker horen vertellen over zijn hobby en vooral over 'zijn ras'! Deze keer laten we u kennismaken met Marius Gahrman in Boskoop, fokker van een oud Hollands ras, de Groninger Meeuw kriel.

Boven: Marius met een zilverpel en een goudpel hennetje.

Marius Gahrman

Toen hij in 1979 op zichzelf ging wonen op een woonboot in Voorschoten, bouwde hij daar meteen ook een kippenhok. Eerst had hij wat rasloze kippen, gewoon voor de aardigheid en een vers eitje. Onder een kloek legde hij eens wat eieren van zwarte Leghorns, dat vond hij erg mooie kippen. Maar het was geen succes; ze waren niet tierig en erg onrustig. Daarna kreeg een kloek Lakenvelder eieren; die heeft hij een paar jaar gehouden, maar ook deze waren erg wild en daardoor niet geschikt om vrij uit te laten lopen in het weiland. Dus het bleef bij een allegaartje.

Zijn andere hobby was (en is nog steeds) het houden van vissen (guppy's etc.) Daarvoor ving hij zelf levend voer. Dat deed hij destijds in het park van het aangrenzende dorp Leidschendam. De burgermeester van Leidschendam woonde bij dat park en had zijn kippen daar vrij lopen; dat waren zilverpel Friese kriel. Die zouden vast ook wel geschikt zijn om bij hem in het weiland te lopen! Hij ging vragen om broedeitjes, die kreeg hij niet, maar wel de oude dieren. Jarenlang heeft hij dit prachtige ras gehouden en er ook af en toe jonge dieren van gefokt, voor eigen gebruik.

Leghorn

Lakenvelder

Friese kriek

Wyandottekriek

Inmiddels was hij getrouwd en waren er twee schatten van dochters geboren. De woonboot werd verruild voor een huis in Boskoop, dichterbij zijn werkplek Gouda. De dieren gingen uiteraard mee, maar helaas ging het enige haantje toen dood.

Op een dag zag hij in het tv programma 'Avro's service salon' een prachtige witte haan door het beeld heen lopen. Bij de Avro vroeg hij naar de eigenaar van die haan. Samen met z'n schoonmoeder toog hij naar het opgegeven adres in de Noordoostpolder en ze kwamen terecht bij een akkerbouwer, die grote zilverpel Groninger Meeuwen bleek te hebben. Ze mochten de haan met een hen en wat broedeieren meenemen. Deze kippen heeft hij een jaar of 5 gehouden; toen kwam er kannibalisme in de stam en heeft hij ze weggedaan.

Inmiddels was hij lid geworden van de plaatselijke vereniging Boskoop & Omstreken. Wyandottes zilverzwart gezoomd werden de 'nieuwe' kippen; zeer tam en vaak broeds. Toch niet helemaal 'zijn kip'. Wel frappant om bij zo'n opsomming vast te stellen dat hij door de jaren heen alleen maar zwart-witte kippen had gekozen!

Enfin, om een lang verhaal kort te maken: via z'n broer, die ook kippen fokt, kwam hij in contact met de speciaalclub voor Groninger Meeuwen en specifiek met Bert Mombarg. Na een bezoek aan de Noordshow kon hij bij Bert een trio Groninger Meeuw krielen aanschaffen. Om inteelt te voorkomen haalde hij meteen ook een trio in Ermelo bij Berend van Dijken. Er werd een mooi nieuw hok gebouwd en het fokken kon beginnen. We praten nu over 1998. De eerste keer showen haalde hij al direct een 1^e F op de Provinciale Show van Zuid-Holland.

Groninger Meeuwen – een stukje geschiedenis

Groninger Meeuwen worden sinds oudsher op grond van hun veertekening ingedeeld bij de gepelde landhoenders. In het hele kustgebied van West-Europa treft men zulke gepelde hoenders aan, van Frankrijk tot aan Denemarken. Hoenders met zo'n typische peltekening

komen al honderden jaren in dit gebied voor. Ooit werden ze als handelswaar meegebracht door de zeevaarders; misschien stammen deze kippen wel af van de voorouders van de Fayoumi kippen in Egypte, die net zo'n peltekening hebben.

Aanvankelijk waren 'de Pelhoenders' in Nederland erkend als een ras, totdat men inzag dat dit geen goede naam was voor een ras, omdat 'pel' eigenlijk een tekening is. Bovendien waren de pelhoenders in de loop van tijd in elke streek aangepast aan wat de fokkers in die regio mooi vonden. Zodoende werd er na 1900 een splitsing aangebracht in verschillende rassen met peltekening, die – voor een ongevoelend oog - vaak toch nog veel op elkaar lijken. Zo lijken de

Groninger Meeuwen sterk op de Oost-Friese Meeuwen (een Duits ras; Oost-Friesland is een gebied aan de Duitse Noordzeekust) maar ook wel op de Friese Hoenders. Meestal werden de pelhoenders genoemd naar de streek, zoals Drentse Hoenders, Hollandse hoenders of Assendelftse hoenders. Waarom nu juist die twee rassen uit de noordelijkste provincies de toevoeging 'Meeuw' kregen, blijft een raadsel, hoewel in oude geschriften wel gesuggereerd wordt dat ze zo genoemd werden omdat de kuikens van de zilverpellen er net zo uitzien als de kuikens van de zilvermeeuw. En zilvermeeuwen zijn in die noordelijke kustgebieden heel algemene broedvogels.

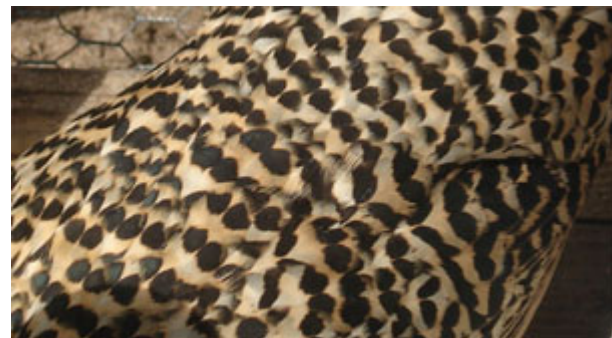
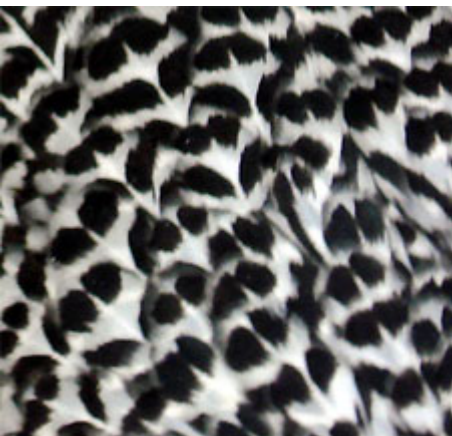
Boven: Groninger Meeuw kriel kuiken.

Links: Kuikens van de zilvermeeuw.
Foto met dank aan Selma Schepel,
<https://selmasalo.wordpress.com/2012/06/21/goedemorgen-wereld/>

Beknopte rasbeschrijving

De Groninger Meeuw is een tamelijk krachtig en fors landhoen met een behoorlijk ontwikkelde staart die enigszins gespreid en zeker niet hoog wordt gedragen. Ze hebben een enkele kam, witte oren en donkerbruine ogen. (De Oost-Friese Meeuwen hebben roodbruine ogen.) De poten zijn leiblauw. Zowel de groten als de krielen zijn erkend in de kleurslagen zilverpel, goudpel en citroenpel: een zilveren (witte), gouden of citroengele veer kleur (grondkleur) met daarop 'pellen' - zwarte vlekjes aan weerszijden van de schacht, die de veerrand en de schacht niet mogen raken.

De pellen van de Groninger Meeuw en de Oost-Friese Meeuwen zijn grover en meer blokvormig dan bijv. bij de Friese hoenders, waar ze kleiner zijn en meer de vorm van een tarwekorrel hebben.

Bij de gepelde kleurslagen is de tekening van de haan en de hen heel verschillend. De hennen hebben pelttekening op alle veren, behalve op de kop, de hals en de bovenborst, terwijl bij de hanen deze pellen nauwelijks aanwezig zijn. De hanen zijn dus bijna geheel zilver-, goud- of citroenkleurig, behalve de staart; die heeft altijd dezelfde kleur als de pellen van de bijbehorende hen, in dit geval dus zwart.

Een uitgebreide beschrijving van de raskenmerken en de kleurslagen kunt u lezen op de website van de speciaalclub: www.groningermeeuwenclub.nl/

Marius over zijn krielen

"Het is een oud Hollands ras, dat weinig eisen stelt; ze hebben niet veel voer nodig en zijn zeer tam. Ik houd alle 3 de kleurslagen in kriel. De naam 'meeuw' doet vermoeden dat het vliegerige dieren zijn, maar dat zijn ze dus niet. Het kuiken lijkt sprekend op een jonge meeuw, vandaar de naam. Onderling zijn ze, zeker wat de hennen betreft, tolerant naar elkaar. Nieuwe dieren erbij geeft geen enkel probleem; heel even de rangorde bepalen en dan maar weer scharrelen. Hanen zijn onderling wel behoorlijk fanatiek en slecht bij elkaar te houden.

Hier in de buurt zijn gelukkig meerdere mensen die kippen houden, zodat een kraaiend haantje geen probleem is en anders doet een doosje eitjes wonderen. Het ras staat bekend als 'om de dag leggers' en dat klopt wel. Ze beginnen met leggen als ze 5 1/2 maand oud zijn. De eerste tijd leggen ze heel goed, bijna elke dag een ei. Dan vallen ze vaak een beetje in de rui, de zgn. 'nekruif', om

daarna heel trouw om de dag een ei te leggen. Zelfs in de winter, maar niet als het vriest; dan stoppen ze meteen. Als de temperatuur weer boven nul is, beginnen ze weer. Broeds worden ze nauwelijks. Ik heb het wel eens bijgehouden; op jaarbasis leggen ze 160 tot 190 eieren.

Tot nu toe heb ik geen enkel probleem gehad om mijn overtollige krielen kwijt te raken. Via Marktplaats, en een bordje in de tuin, is voldoende. Verder is er tijdens tentoonstellingen bijna altijd vraag”.

Boven: Jonge hennetjes van 2012, zilverpel en citroenpel.

Fokkerij

Half verscholen achter de kleurige borders van de tuin zijn 3 buitenrennen met nachtverblijven, en binnen zijn er nog 2 lange rennen, die simpel in 8 hokjes om te bouwen zijn en dan dienst kunnen doen als hanenhokjes. Verder heeft hij een tentoonstellingskooi waarin de dieren getraind worden voor de show. Als bodembedekking gebruikt hij metselzand in de buitenrennen en houtmot in de binnenhokken.

In principe fokt hij met alle 3 de kleurslagen; meestal een haan met 3 à 4 hennen per hok, en hij houdt altijd een reserve haan aan.

De drie kleurslagen kunnen door elkaar gefokt worden. Als een goudpel haan gepaard wordt aan een fokzuivere zilverpel hen, dan zijn de gouden kuikens hennen en de zilveren kuikens hanen. Wordt er met deze dieren onderling weer gekruist, dan kan dit citroenpel kuikens opleveren. In feite hebben we hier te maken met een verdunde kleur goud. Citroenpel x citroenpel doet hij vrijwel nooit, omdat dan de hanen geen mooie kleur hebben, en ze zijn ook niet tierig, vindt hij.

De pelling van de citroenpellen is altijd het beste, dan goud en dan zilver. Bij zilver heeft hij nog nooit zo'n grove pelling gezien als bij citroen. Ook al

zet je een citroen hen op een zilver haan - dat geeft zilver hennen - dan nog is de pelling een stuk fijner.

Marius: "Het gaat mij om de hennenfok, maar af en toe valt er een ook aardig haantje uit. Zeer zuinig ben ik op m'n oude dieren; die hebben immers bewezen goede nakomelingen te geven. Zolang de hennen leggen, blijven ze inzetbaar in de foktoom. Soms legt een hen van 8 jaar oud nog eieren. Ook de hanen blijven heel veel jaren vruchtbaar. Per jaar gaan er dan ook maximaal 2 jonge dieren de foktoom in. De combinatie is belangrijk, met daarbij dieren met een heel goed type".

Per seizoen fokt hij max. 50 kuikens in 2 rondes met de broedmachine. Meer ruimte heeft hij niet en daarbij, de dieren moeten ook verzorgd worden. Mocht er toch later in het seizoen een hen broeds worden, dan is dat een extraatje.

Na 4 weken is al te zien wat de haantjes zijn en de 'eerste 4' van elke kleurslag mogen opgroeien tot mogelijke fokhaan, mits de kam er netjes uit ziet. De haantjes die zich langzamer ontwikkelen gebruikt hij niet in de foktoom. Zijn achterliggende gedachte is: "Dat wat snel komt, is goed!" Tot nu toe is de bevruchting altijd boven de 90%.

Verzorging

Voeren doet hij met Kasper Faunafood: legkorrel en een handje gemengd graan. Het opfokvoer voor de kuikens is ook van Kasper Faunafood. Daarbij krijgen ze elke dag een beetje groenvoer, meestal muur of andijvie en een stuk winterwortel. En af en toe wat broodkruimels van de plaatselijk supermarkt.

Dieren die op show zijn geweest krijgen wat P40 korrels (ook van Kasper Faunafood; dat is eigenlijk krachtvoer voor duiven, maar kan ook aan kippen gegeven worden) om sneller te herstellen.

De meeste tijd blijven de krielen in de rennen, maar af en toe mogen ze los op het gras. Dan moet hij wel opletten dat de achterdeur dicht blijft, want de hond (een Border Terriër) mag dan niet de tuin in. Die is - ondanks dat het al een bejaard beestje is - super fel op de krielen! Een kat, daar kijkt hij niet naar om, maar bij de kippen is hij niet te vertrouwen.

Ongedierte, daar heeft iedereen last van, hij ook. Muizen vangt hij met de klem. De burens doen niets aan ongediertebestrijding en hij vangt daardoor per week wel 3 à 4 muisjes. Bloedluis pakt hij preventief aan door te spuiten met het middel 'Insectguard'- dit wordt in de boomkwekerij gebruikt om spinnen te bestrijden en helpt volgens hem erg goed tegen deze ongenode plaagdiertjes.

Al met al stellen zijn Groninger Meeuw krielen niet veel eisen qua verzorging. Ook niet bij extreem weer; koude is geen probleem, daar kunnen ze goed tegen, alleen bij felle zon in combinatie met heel warm weer is schaduw noodzakelijk, evenals een extra keer schoon en koel drinkwater geven.

Als hij en zijn vrouw er niet zijn, dan kan hij de verzorging van de dieren rustig aan hun kinderen overlaten, al zijn ze wegens de dieren niet vaak en lang weg. "Thuis zijn is eigenlijk ook vakantie voor ons", zegt hij.

Noot: Alle dieren met een blauwe ring zijn van dit seizoen, dus op de foto's zijn ze nog jong en hebben nog even tijd nodig om uit te groeien.

Tentoonstellen

Wassen is soms alleen bij de zilverpel haan nodig en conditioneren alleen bij de hennen. Het gaat dan slechts om het wegknippen van een paar veertjes, waardoor de peltekening mooier tot zijn recht komt. Als er te veel weggeknipt zou moeten worden, betekent dat dat het géén goede showdieren zijn, die dus beter van de hand gedaan kunnen worden.

Pas in 2002 is hij echt gaan showen met zijn dieren. Het aantal shows waaraan hij meedoet, is afhankelijk van het aantal 'showbare' dieren, want hij heeft als regel dat er minimaal 3 weken tussen de shows moeten zitten, voordat hij dezelfde kriel weer inzendt.

Uiteraard doet hij mee met de Provinciale Show van Zuid-Holland, die al jarenlang door zijn vereniging Boskoop & Omstreken georganiseerd wordt. Ook zendt hij altijd in op de Noordshow. Verder als regel in Aalsmeer en in Nieuwkoop; soms in Veenendaal, Ede, Lisse of de Gallinova show.

Op mijn vraag of hij wel eens in de prijzen valt met deze toch niet zo veel geziene krielen, is zijn antwoord – tot mijn verbazing: "Eigenlijk val ik altijd wel in de prijzen. Zo had ik bijvoorbeeld de Fraaiste Krielhen op de laatste Beestenspul show met een zilverpel hen en op de Noordshow de beste zilverpel krielhaan van de clubshow van de Groninger Meeuwen Club. Die ereprijs is een tegeltje met de afbeelding van een haan erop. Inmiddels heb ik op de Goudpel haan na alle tegeltjes gewonnen; dat is dus nog een doel!"

Rechts: Deze krielhen van Marius won Beste Citroenpel krielhen op de Noordshow in januari 2012. Foto met dank aan Groninger Meeuwen Club.

Een woord van kritiek heeft hij echter ook, en dan gericht aan de keurmeesters.

Die hebben vaak een specialisme in een bepaald ras en keuren het 'kleine klasje Meeuwen' wat hen ook is toebedeeld in hun keuring dan maar matig, met vaak onterechte aanmerkingen over pelling, kleur of te donkere ogen, terwijl deze zaken prima beschreven staan in de Standaard. De pelling en oogkleur zijn nou

eenmaal niet bij alle gepelde rassen hetzelfde. De inzenders verdienen beter; het is toch best een moeilijk ras om te fokken.

Het mooiste vond hij toch wel het winnen op Beestenspul in Leiden. Deels omdat het in zijn eigen regio was, waar veel bevriende fokkers inzonden, deels ook omdat het de laatste Beestenspul show was. Jammer toch, dat zo'n mooie show verdwenen is!

Tot slot

Marius is lid van de KLN, van de speciaalclub Groninger Meeuwen en de vereniging Boskoop & Omstreken - waar hij 12 jaar lang secretaris van is geweest - die dit jaar op 21 en 22 december (voor de 39^e keer) de 40^e Provinciale Show voor Zuid Holland organiseert; een bijzondere mijlpaal die we graag op deze manier even onder uw aandacht willen brengen. Informatie over de show is te verkrijgen bij de secretaris Jaap van Dorp, e-mail jaapvandorp@zonnet.nl

Marius, hartelijk bedankt voor je medewerking aan dit interview.

